

DIXI GROUP ALERT:

ОКРЕМІ НОВАЦІЇ «БУРШТИНОВОГО» ЗАКОНУ МОЖУТЬ НЕСТИ РИЗИКИ ДЛЯ ПРОЗОРОСТІ НАДРОКОРИСТУВАННЯ

19 грудня 2019 року Верховна Рада України підтримала у другому читанні та в цілому Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо урегулювання питання видобутку бурштину» (реєстр. № 2240 від 08.10.2019 р.).

Новим законом, зокрема, передбачається:

- ▶ механізм резервування земельних ділянок для потреб користування надрами до початку проведення аукціону;
- ▶ єдиний дозвіл на геологічне вивчення бурштиноносних надр, у тому числі дослідно-промисловою розробку родовищ з подальшим видобуванням бурштину (промисловою розробкою родовищ) на 5 років, на ділянки до 10 га;
- ▶ встановлення початкової ціни продажу на аукціоні спецдозволу на видобуток бурштину на рівні 2000 неоподатковуваних мінімумів доходів (34 тис. грн) за 1 га ділянки;
- ▶ кримінальна відповідальність за незаконне видобування бурштину, збут, придбання, зберігання, передача, пересилання, перевезення, переробку бурштину, законність походження якого не підтверджується відповідними документами (штраф 51-170 тис. грн або позбавлення волі на 2-3 роки, якщо повторно, у значних розмірах, або на територіях ПЗФ – позбавлення волі на 4-7 років з конфіскацією майна), а також за сприяння службовою особою таким діям (позбавлення волі на 5-8 років з конфіскацією майна);
- ▶ кримінальна відповідальність за безгосподарське використання земель (штраф

до 4250 грн або обмеження волі до 2 років), умисне ухилення від обов'язкової рекультивациі земель, порушених внаслідок розробки родовищ бурштину (штраф 119-170 тис. грн або позбавлення волі до 3 років, якщо повторно або за попередньою змовою – на 3-5 років, якщо спричинили тяжкі наслідки – на 5-7 років).

Разом із тим, цим самим законом внесено низку змін, що стосуються всієї видобувної галузі, зокрема видобутку та розвідки вуглеводнів.

- ▶ зміни до Кодексу України про надра, якими **скасовані погодження обласними** надання надр у користування з метою геологічного вивчення і розробки родовищ корисних копалин загальнодержавного значення, а також для цілей, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин;
- ▶ погодження надання надр у користування з метою геологічного вивчення, розробки родовищ корисних копалин місцевого значення збережено у віданні сільських, селищних, міських і районних рад, до яких **додано ради об'єднаних територіальних громад**;
- ▶ змінами до Закону України «Про угоди про розподіл продукції» **скасовані погодження проектів УРП з органами місцевого самоврядування**, на території яких розташована ділянка надр, що передається в користування, **та проведення оцінки впливу на довкілля** проектів УРП.

Аналітичний центр DiXi Group вітає реальні кроки із легалізації видобутку бурштину та виведення цієї галузі із «тіні», у тому числі за допомогою нових спеціальних норм закону.

Разом з тим, зміни загального характеру можуть нести певні ризики:

- усунення органів місцевого самоврядування від участі у процесі надання надр у користування (корисних копалин загальнодержавного значення) та укладання угод про розподіл продукції є кроком, що звужує можливості публічного контролю за використанням природних ресурсів

Попри негативну практику окремих облрад, що вдавалися до маніпуляцій задля укладання угод про соціально-економічний розвиток, такий контроль має зберігатися. Відповідно до Конституції України, надра є об'єктами власності українського народу, тому питання використання надр має вирішуватися спільно територіальними громадами, де відбувається таке користування.

*Замість повного скасування механізму погодження спецдозволів на місцях, **доцільно передати ці функції від обласних рад напряму територіальним громадам**, тобто сільським, селищним, міським радам, радам об'єднаних територіальних громад. Механізм консультацій з місцевими громадами відповідно до [кращих практик OpenContracting](#) можливий у різних форматах, проте ключовим є отримання «вільної, попередньої та інформованої згоди» на плановану діяльність.*

- відміна процедури проведення оцінки впливу на довкілля (ОВД) на етапі укладання УРП може загрожувати Україні санкціями за порушення міжнародно-правових зобов'язань щодо ОВД

Такі зобов'язання містяться в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС (у т.ч. Директиві 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на навколишнє середовище), Договорі про заснування Енергетичного Співтовариства та природоохоронних конвенціях.

Серед іншого, Секретаріатом Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Організації конвенції) досі не закрито [провадження проти України № АССС/С/2014/118](#) щодо укладання УРП на Юзівській та Олеській площах у 2013 році. Серед порушень, на які вказав позивач – МБО «Екологія-Право-Лю-

дина» – проведення екологічної експертизи (тодішній «аналог» ОВД) після підписання УРП на Юзівській площі та недотримання зобов'язань про участь громадськості в оцінці впливу на довкілля в обох проектах.

Аналітичний центр DiXi Group закликає провести додаткові консультації зі стейкхолдерами, наприклад у форматі Багатосторонньої групи з імплементації Ініціативи прозорості видобувних галузей (ІПВГ), аби не допустити порушення Україною своїх зобов'язань та виробити прийнятні, необтяжливі для бізнесу механізми залучення місцевих громад до схвалення планованої діяльності та проведення ОВД.

З проблематики проведення ОВД у видобувних галузях експерти DiXi Group готують окреме дослідження, яке буде представлено на початку 2020 р., та пропонують провести публічне обговорення відповідних рекомендацій.